

LBRIS

We know
books

WILLIAM MIDDLETON

TRĂIEȘTE
PARADISUL ACUM

EXTRAORDINARA VIAȚĂ A LUI
KARL LAGERFELD

- Pringle, Colombe, 115-16, 325,
411-12, 424, 435
- Putman, Andrée, 98, 175, 187, 212,
225, 228, 231, 291
- Ramos, Juan, 130-33, 139, 145,
163, 201
- Rothschild, Liliane de, 52, 179,
304, 313, 325
- Rothschild, Marie-Hélène de, 186,
228, 231
- Saint Laurent, Yves, 7, 85, 87, 95,
97-99, 104-07, 110, 112-14,
116, 118, 120, 125, 138-40,
154-61, 185-87, 193, 204, 206,
208, 210, 216, 219, 296, 399
- Schiffer, Claudia, 61, 274-79, 299,
335, 366
- Schneider, Donald, 5-6, 202
- Siem, Charlie, 329, 389
- Sischy, Ingrid, 135, 254, 311, 325,
330, 332-33, 363-64, 374,
394-96, 439
- Steidl, Gerhard, 26-27, 31, 33, 38,
94, 334, 335-38, 366, 390, 393,
409
- Stein, Frances, 74, 220, 241-42, 246
- Sweetinburgh, Thelma, 81-82,
87-89
- Swinton, Tilda, 371-72, 398, 400,
432
- Systrom, Kevin, 346-49
- Szekely, Martin, 327-28
- Talley, André Leon, 151, 185-87,
194, 200-09, 289, 305-07,
312-13
- Tennant, Stella, 300-302, 312, 329,
362, 367, 369-71, 399
- Tippin, Corey Grant, 131-35, 137,
149, 163-65
- Viard, Virginie, 228, 266-67, 292
- Vogue* (franceză), 12, 15, 17, 74,
79-80, 104-05, 115, 121, 137,
139, 148-49, 168, 173-74, 184,
193, 258, 311, 320, 369, 377,
387, 399, 402, 411, 424, 435, 439
- Warhol, Andy, 131-32, 135-39,
143, 157, 163, 166, 201-02, 240,
287, 332
- Washington Post*, 188, 190, 239, 242
- Wertheimer, Alain, 218-19, 222,
233, 235, 241-42, 244-246, 304,
429
- Wintour, Anna, 15, 207, 308,
311-12, 316, 325, 363, 366, 391,
395, 403, 420, 424, 431, 433-34,
439
- Wright, Eric, 238-39, 279, 324-25,
333
- WWD (Women's Wear Daily)*, 88, 97,
121, 130, 143, 176, 193, 204,
206, 208, 216-17, 220-221, 223,
227, 230, 233, 242-43, 245, 285,
306, 309, 319-20, 350, 367, 415
- Wyatt, Lynn, 239, 258, 261-62,
325, 362

Cuprins

<i>Prolog: Superstar!</i>	7
1 Origini încetoșate.....	21
2 Povara istoriei germane.....	28
3 Perioada iluministă.....	45
4 Lecțiile de franceză.....	54
5 Sub cerul Parisului.....	62
6 În lumina reflectoarelor.....	75
7 Relații cu publicul.....	91
8 Debutul în marea modă.....	100
9 Chloé și Fendi, Andy și Antonio.....	118
10 Dragoste și obsesie.....	138
11 Parisul anilor șaptezeci: <i>Les années folles</i>	162
12 Călătorii internaționale.....	191
13 Un prieten foarte la modă.....	200
14 Rue Cambon.....	210
15 O instituție de legendă, o infuzie de energie.....	223
16 O voce singulară.....	236
17 Noi viziuni.....	248
18 Moarte și dezastru.....	256

542	LIBRIS CUPRINS	<i>We know books</i>	
19	Schimbarea vitezei.....		274
20	Atracția masculină.....		285
21	Succes și eșec.....		296
22	Schimbare radicală.....		320
23	Revoluții.....		339
24	Strălucirea unei stele.....		352
25	La scară monumentală.....		358
26	O damă întreținută.....		374
27	Prieteni tineri.....		380
28	O voință de fier, câțiva pași greșiți și ultimele buchete de flori.....		390
29	Planul astral.....		429
	Mulțumiri.....		439
	Note.....		444
	Bibliografie.....		515
	Indice alfabetic.....		536

**Ofertă completă
BIBLIOTECA RAO**

MEMORII, JURNALE, BIOGRAFII

Jens Andersen	<i>Lego. Istoria unei afaceri de familie</i>
Jean-Jacques Askenasy	<i>Algoritmul holocaustului</i>
Emma Baxter - Wright	<i>Micul ghid al stilului - Chanel</i>
Jean Dominique Brierre	<i>Edith Piaf</i>
Jared Cade	<i>Agatha Christie: Misterul celor 11 zile</i>
John Le Carre	<i>Tunelul cu porumbei</i>
Edmonde Charles-Roux	<i>Coco Chanel</i>
James Comey	<i>Loialitate pusă la încercare</i>
Costel Constantin & Ioana Bogdan	<i>Costel Constantin, un actor printre rolurile sale</i>
Eleanor Coppola	<i>Însemnări de viață</i>
John Curran	<i>Agatha Christie. Jurnalul secret - Agatha Christie. Crime în devenire</i>
William Egginton	<i>Cervantes, omul care a inventat ficțiunea</i>
Max Eisen	<i>Cu prețul vieții</i>
Tamer Elnoury, Kevin Maurer	<i>Trăiește printre ei ca să-i învingi</i>
Mohamed Fahmy & Carol Shaben	<i>Celula Marriot</i>
Alan Friedman	<i>Berlusconi i se destăinuie lui Friedman</i>
David Foenkinos	<i>Lennon</i>
Frederick Forsyth	<i>Spectatorul unei vieți fascinante</i>
Rodrigo Garcia	<i>Rămas bun, Gabo și Mercedes</i>
John Garth	<i>Tolkien și Marele Război</i>
Bill Gates	<i>Un optimist nerăbdător</i>
Karen Homer	<i>Micul ghid al stilului - Gucci</i>
Caroline Jones	<i>Micul ghid al stilului - Audrey Hepburn</i>
Mala Kacenberg	<i>Îngerul Malei</i>
Marie-Dominique Lelièvre	<i>Chanel no 5 - Biografie neautorizată</i>
Leon Leyson	<i>Un băiat pe lista lui Schindler</i>
Celine Malraux & Madeleine Malraux	<i>Cu o discretă intimitate</i>
Javier Marquez	<i>Rat Pack - Frank Sinatra și prietenii lui în anii de glorie ai lui Kennedy și ai Mafiei</i>
Regina Maria	<i>Povestea vieții mele</i>
Iana Matei	<i>De vânzare: Mariana, 15 ani</i>
Robert Matzen	<i>Olandeza</i>
Demi Moore	<i>Din suflet</i>
Thierry de Montbrial	<i>Jurnal Românesc</i>
Michelle Morgan	<i>Întâlnire cu Regina</i>
Marian Nazat	<i>Qatar - Mondialul lui Messi</i>
Marian Nazat	<i>Macină viața, macină</i>
Chas Newkey-Burden	<i>Adele. Biografia</i>
Oana C. Popescu	<i>Ciobit - Interviu cu Maia Morgenstern</i>

PROLOG SUPERSTAR!

Niciodată nu e prea târziu pentru a începe o viață nouă.¹

ERA TOAMNA ANULUI 2004, iar Karl Lagerfeld făcea totul la superlativ. Karl, cum îl numea aproape toată lumea, tocmai împlinise șaptezeci și unu de ani, o vârstă la care mulți dintre colegii săi, creatorii de modă, se gândeau la retragere. Yves Saint Laurent, perceput de multă vreme ca marele său rival, se retrăsese cu doi ani în urmă (și avea să moară în 2008, când el, la rândul său, avea șaptezeci și unu de ani). Karl însă punea la cale o serie de evenimente semnificative, un prim indiciu că avea să trăiască la maximă intensitate ultimii cincisprezece ani din viața sa.

La vremea aceea era deja în atenția publicului de cinci decenii. Karl s-a născut și a crescut în Hamburg și în jurul orașului de pe fluviul Elba, al doilea ca mărime din Germania, la Marea Nordului, un port de o frumusețe stranie, care și-a întors fața către lume. În adolescență, a primit binecuvântarea părinților să se mute la Paris, casa lui emoțională, intelectuală și spirituală. Porțiunea lui Karl din capitala Franței era destul de concentrată, nu mai mare de câteva mile pătrate*, de ambele maluri ale Senei. Cu timpul, Parisul său s-a extins de la Grădinile Luxemburg și Place Saint-Sulpice, unde a avut primele sale apartamente, până la Faubourg Saint-Germain,

* 1 milă pătrată ≈ 2,6 kilometri pătrați (n.tr.)

cartierul aristocratic în care a trăit decenii la rând într-o succesiune de apartamente din ce în ce mai exuberante, de la străzile aurite din jurul bulevardului Avenue Montaigne, unde și-a început cariera, până la capătul de sus al bulevardului Champs-Élysées, unde și-a lansat propria casă de modă cu vedere spre Arcul de Triumf, pe rue Cambon, străduța îngustă din spatele hotelului Ritz, sediul Chanel, casa istorică pe care a revoluționat-o începând din 1983, transformând-o într-un colos internațional, cu vânzări anuale de peste 11 miliarde de dolari.² În acea porțiune fermecată a Parisului, Karl a urcat scara socială, financiară și intelectuală a orașului până la vârf, reușind să se transforme într-una dintre cele mai remarcabile figuri culturale ale ultimelor decenii.

Designerul începuse să lucreze și mai intens în preajma noului mileniu. Soluționase o problemă spinoasă cu autoritățile fiscale franceze, stabilind că, în realitate, era rezident oficial al statului Monaco, dar acceptând să plătească impozite pe veniturile sale din Franța.³ În cea mai mare parte a anilor '90 fusese supraponderal, camuflându-și kilogramele în plus sub costumele negre supradiimensionate ale designerilor avangardiști japonezi și ascunzându-se în spatele unui accesoriu care devenise de multă vreme una dintre semnăturile sale artistice – un evantai mare. Apoi, în anul 2000, a început o cură de slăbire radicală. Le spunea tuturor că vrea să țină dietă ca să poată purta creațiile mulate pe corp ale celui mai mare designer de vestimentație masculină al momentului, Hedi Slimane de la Christian Dior, care se întâmpla să fie și un bărbat mai tânăr pe care Karl îl găsea deosebit de atrăgător. A reușit în cele din urmă să slăbească patruzeci de kilograme în treisprezece luni. „E ca și cum ai da jos un palton de grăsime“, spunea Karl.⁴ În acei ani, Karl își începea ziua la 5 sau 6 dimineața, trezindu-se în apartamentul său din secolul al XVIII-lea și îmbrăcând halatul său alb, din bumbac piqué apretat. Pe cât de riguros era în privința muncii sale, putea fi

* Strada (în franceză în original, n.tr.)

la fel de exigent în privința aspectului, adesea petrecând două ore în fiecare dimineață în fața oglinzii.⁵ Prima sarcină era să-și lege părul lung până la umeri într-o coadă de cal, ceea ce făcea de pe la sfârșitul anilor '70. „Părul meu este prea ondulat și rebel și nu stă locului nici chiar atunci când e scurt“, explica el. „Singura mea șansă de a avea o înfățișare corectă este să-l dau pe spate.“⁶ Abia mai târziu, în anii 1990, a adoptat proverbiale sa pieptănătură, de un alb intens, adăugând un praf de șampon uscat. În fiecare dimineață, după câteva ore de schițe în biroul său de lângă dormitor, Karl mergea la dulapurile lui perfect aranjate, pentru a se îmbrăca pentru ziua respectivă. În noua sa formă fizică a început să poarte costumele croite de el, sau sacouri și blugi strânsi pe picior și cămăși albe cu guler înalt pe care le făcea la comandă la Hilditch & Key. În septembrie 2003, imediat după ce a împlinit șaptezeci de ani, Karl și-a făcut una dintre numeroasele apariții la televiziunea franceză cu noul său aspect elegant. Cu părul pudrat și cu stilul său de viață grandios, a sugerat gazda emisiunii, părea că trăiește într-un alt secol. „Sunt mult mai simplu și mult mai modern decât atât“, a replicat el. „Prefer să trăiesc în mileniul 3, decât în secolul XVIII-lea, sau în secolul al XIX-lea, pe care îl urăsc, sau chiar în secolul XX, care a fost în regulă. Prefer ziua de azi.“⁷

Ziuă de naștere a lui Karl, 10 septembrie, s-a întâmplat să pice într-o vineri. Rareori dorea să-și sărbătorească propria zi de naștere, înfiorându-se de tot ce se concentra prea mult pe trecutul său. Totuși, două dintre prietenele sale apropiate, Françoise Dumas, publicistă și planificatoare de evenimente cu relații sus-puse, și Bethy Lagardère, fostă fotomodel din Brazilia și văduva industriașului francez Jean-Luc Lagardère, l-au întrebat dacă le dă voie să-i organizeze o cină aniversară. Karl a fost de acord. Era una din puținele dăți când el accepta așa ceva, iar

ele aveau la dispoziție douăzeci și patru de ore pentru a organiza totul.⁸ Petrecerea a avut loc în spectaculoasa casă de oraș Lagardère din secolul al XVIII-lea (una dintre cele mai mari case particulare din Paris, de pe rue Barbet de Jouy, deținută în prezent de un alt prieten apropiat al lui Karl, Bernard Arnault). „A fost o zi splendidă, cu o lumină incredibilă“, își amintea Lagardère. „Am eliberat un salon și am întins pe diagonală o masă lungă, de 14 sau 16 persoane. Am vrut să facem un decor foarte special, așa că am umplut camera cu orhidee albe. Și am început să invităm prietenii lui Karl.“⁹

Serata, deși organizată în grabă, a atras fără probleme invitați. Peste douăsprezece persoane au lăsat totul baltă pentru a participa la eveniment: Prințesa Caroline de Monaco și Ernst de Hanovra, actrițele Jeanne Moreau și Isabelle Huppert, designerul Hedi Slimane, politiciană Roselyne Bachelot, decoratorul Jacques Grange și partenerul său, proprietarul de galerii de artă Pierre Passebbon. A fost un *dîner placé*, așa că Dumas și Lagardère au organizat locurile impecabil. Însă Karl a sosit cu un invitat-surpriză. „Nu ne spunea niciodată când aducea pe cineva ca Amanda Harlech sau un alt bun prieten, iar el a apărut brusc cu Yoko Ono“, își amintea Lagardère râzând. „Karl părea să fie destul de mulțumit de el însuși.“¹⁰

Camera avea lambriurile și ușile din lemn de culoare închisă, desene din secolul al XVIII-lea în rame aurite și ferestre cu zăbrele care dădeau spre grădină. Masa lungă era luminată de sfeșnice masive, aurite și acoperite cu orhidee albe în boluri de cristal supra-dimensionate, umplute cu struguri verzi proaspeți, de la florăria pariziană preferată a lui Karl, Lachaume. Invitații erau serviți de șase ospătari, în sacourile lor albe la două rânduri, cu cămăși albe și cravate negre. După pierderea masivă în greutate, Karl era foarte atent la ceea ce mănâncă. Pentru a pregăti cina aniversară, Dumas și Lagardère au mers direct la vârf, apelând la Guy Savoy, unanim

* Cină la care fiecare invitat are un loc desemnat (în franceză în original, n.tr.)

recunoscut drept unul dintre cei mai mari chefi din lume. Savoy a venit cu un meniu rafinat pentru Karl și prietenii săi: homar de Bretania cu salată de vinete și crabi de mare, supă de anghinare cu trufe negre, pulpă de miel confiată, cartofi umpluți cu trufe și tort de ciocolată caldă, cu strat de praline și cremă de cicoare. Deși Karl bea rar, Franța e Franța, așa că Savoy a aseasonat masa cu vinuri bine alese: vin alb de Burgundia, Meursault din 2001, și un Bordeaux roșu, Château La Lagune, din 1995.¹¹

În acea seară Karl purta un costum închis la culoare, o cămașă albă de costum cu guler ofițeresc înalt, o cravată neagră îngustă și o pereche de ochelari de soare fumurii. Ca de obicei, părul lui era strâns în coadă de cal la spate și dat cu pudră albă. Era, așa cum tindea să fie în particular, cald, antrenant, interesat de ceilalți. Pentru toți cei din jurul mesei era evident că avea o dispoziție de zile mari, iar seara a devenit deosebit de festivă. „Cina a durat ore întregi“, spune Lagardère. „Toată lumea era într-o stare de spirit atât de grozavă. Lumina era excepțională, masa era perfectă, exista un real sentiment de armonie. Puteam noi să fi planificat evenimentul cu o lună înainte și tot nu ar fi fost atât de reușit.“¹²

Când petrecerea începea să se destrame, iar invitații se îndreptau către ușa de la intrare, au avut o ultimă surpriză. În centrul curții, *la cour d'honneur*, Dumas și Lagardère aranjaseră să fie așezate pe vechiul pavaj zeci de lumânări de felinar care formau un *K* uriaș, luminând noaptea pariziană.¹³

Vinerea următoare, la un eveniment mult mai public de la ultimul etaj al Centrului Pompidou, a fost momentul în care Karl s-a transformat dintr-un designer important într-un superstar internațional. „Creatorii de modă au impresia că sunt celebri“, spunea atunci designerul Hedi Slimane, autorul parfumului Dior

Homme. „De fapt nu sunt, nici măcar Calvin Klein. Există un singur creator de modă celebru, iar acesta este Karl.“¹⁴

Catalizatorul nivelului superior al renumelui său: o colecție compactă pe care Karl o crease pentru H&M, colosul suedez cu vânzări anuale de 6,2 miliarde de dolari și o mie de magazine în nouăsprezece țări (acum cu vânzări de peste 25 de miliarde de dolari pe an). Omul care transformase Chanel într-una din cele mai exclusiviste mărci din lumea modei se îndrepta acum către masele largi. Intenționa să facă ceea ce nimeni altcineva nu reușise vreodată: să îmbine eleganța modei de înaltă clasă cu puterea pieței bunurilor de larg consum (cu două decenii înainte, în 1983, când Halston a încercat același lucru cu JCPenney, și-a ruinat cariera, Bergdorf Goodman concediindu-l peste noapte).¹⁵

Colaborarea lui Karl cu H&M ilustra o seamă de calități care îl deosebeau de alți designeri. Întotdeauna se concentra total asupra momentului. Deși avea cunoștințe solide de istorie, nostalgia i se părea înfiorătoare. De asemenea, îl fascina și cunoștea tot ce se petrecea în lumea stilului. Rareori se întâmpla ca vreo tendință nouă în modă, o nouă piesă muzicală sau mișcare artistică să-i scape atenției. Și, spre deosebire de mulți designeri, mai ales cei septuagenari, Karl era mereu dispus să-și asume riscuri.

A fost abordat pentru prima dată în legătură cu proiectul H&M de Donald Schneider, fostul director artistic de la *Vogue* din Franța, care făcea campanii publicitare pentru firmă. Schneider l-a sunat pe Karl să-i propună ideea. „L-am întrebat dacă a auzit de această companie suedeză și mi-a răspuns: «Sigur că da: toți asistenții poartă marca asta».“ Una din primele întâlniri ale lui Karl cu brandul a avut loc în liftul de la Chanel, care-l ducea sus către studio. În lift cu el era o tânără atrăgătoare, care purta blugi, o haină de tweed* și o geantă de piele matlasată. Când el a complimentat-o, ea a spus:

* Tweed este o țesătură aspră, din lână, cu o textură fină, deschisă și flexibilă. Efectele de culoare ale firelor pot fi obținute prin amestecarea lânii vopsite înainte de a fi filate. (Sursa: *Wikipedia*, n.tr.)

„Geanta este Chanel, dar haina este H&M – nu îmi pot permite o haină Chanel“¹⁶. Karl și-a dat seama că acest brand era în lumea lui, simțindu-i relevanța și potențialul. „S-a prins imediat“, povestea Schneider despre apelul lor telefonic. „Cred că a fost o conversație de vreo două minute. Am spus:

– Extraordinar, am să organizez prima întâlnire.“

Schneider era pe punctul de a închide când l-a auzit pe Karl spunând:

– Nu, am o întrebare.

„Iar eu mă gândeam: Ah, stai să vezi acum, îmi spune că vrea 10 milioane de euro sau ceva.“

În schimb, Karl l-a întrebat:

– Donald, ai întrebat pe altcineva, ai întrebat un alt designer?

– Nu, tu ești primul.

Karl a replicat:

– OK, atunci hai s-o facem.

„M-am gândit mult la asta de-a lungul anilor“, declara Schneider. „Sunt sigur că alți designeri pe care i-aș fi putut suna la acea vreme, precum Tom Ford, ar fi vrut să știe cine a făcut-o înainte. «Nu, mai întâi încerci cu alți doi sau trei și pe urmă, dacă are succes, putem vorbi.» Asta era marea diferență dintre Karl și ei. A simțit ce ar putea însemna, a vrut să o facă și a vrut să o facă primul.“¹⁷

Chiar dacă el era entuziasmat de o mișcare atât de îndrăzneată, până și unii membri ai echipei sale aveau dubii. Caroline Lebar, care lucra cu Karl din 1985 la casa care îi purta numele, l-a întrebat: „Dar, până la urmă, tu ai văzut hainele de la H&M?“ Lebar i-a înșirat calitatea proastă a țesăturilor, măsurile, interioarele urâte ale magazinelor. Era îngrozită. Karl a replicat: „Ei, dar tu ești o adevărată burgheză, nu-i așa?“¹⁸

Karl a decis să dezvăluie proiectul pentru H&M, pe care îl ținu secret aproape un an, vineri, 17 septembrie, la restaurantul Georges de la etajul șase al Centrului Pompidou. Spațiul elegant și futurist avea ferestre din podea până în tavan și terasă pe acoperiș, care

oferea o panoramă spectaculoasă a Parisului. Un sistem audio făcea să răsună în aer cele mai recente piese de muzică dance și Europop, în timp ce un glob de discotecă se învârtea, aruncând lumini colorate pe pereții de sticlă. De-a lungul pereților interiori, în vitrine de sticlă, erau introduse manechine purtând elementele de bază ale colecției de treizeci de piese, îndeosebi în alb sau negru, la prețuri de la 19,90 \$ pentru un tricou, la 149 \$ pentru o haină de lână sau cașmir.¹⁹ Gama consta în îmbrăcăminte pentru femei, îmbrăcăminte pentru bărbați și accesorii precum genți de piele, lenjerie și un parfum botezat Liquid Karl. Piesele vestimentare – fuste de jersey, helănci, cămăși de smoching și jachete cu paiete – erau expresive, moderne și incontestabil pariziene.

Petrecerea a atras o mie de invitați – redactori internaționali de modă, modele, prieteni ai lui Karl. Designerul, a cărui lipsă de punctualitate era proverbială, a ajuns doar cu o mică întârziere, alături de modelul Erin Wasson, pe care o selectase ca protagonistă, alături de el, în campania H&M. Însoțit de un mic grup, a urcat cu scările rulante ale Centrului Pompidou până la locul evenimentului. „Era o seară frumoasă de vară și toată lumea stătea pe terasă sub cerul liber, bând șampanie și servindu-se cu mici gustări“, își amintește Schneider. „Erau canapele și scaune peste tot, te simțea cumva ca într-un club de plajă. Karl urca pe scara rulantă împreună cu anturajul său și era ca și cum și-ar fi făcut apariția Michael Jackson. Oamenii au început să tipe, să aplaude și să se împingă unul în altul pentru a-l vedea.“²⁰

Era înconjurat de un cerc de fotografi, cameramani și jurnaliști. Un reporter spaniol, supărat că nu i s-a acordat un interviu mai devreme în cursul zilei, a încercat să sară în mijlocul cercului și a trebuit să fie îndepărtat de agenții de pază. Sébastien Jondeau, șoferul, garda de corp și secretarul particular al designerului, era cu ochii pe toată lumea. Karl, în centrul tuturor și vizibil încântat de agitația creată, și-a făcut loc prin mulțime.

„Îi plăcea grozav să se afle în lumina reflectoarelor“, a explicat Anna Wintour, redactorul șef al revistei *Vogue* și prietenă apropiată al lui Karl de zeci de ani. „Nimeni nu înțelegea ca el puterea celebrității, iar el o folosea și o amplifică. Unii designeri sunt foarte elitiști, iar Karl, deși era snob în anumite privințe, era și foarte democratic. Voia să placă lumii... Vreau să spun, voia ca toată lumea să vină la petrecerea lui.“²¹

Exact trei săptămâni mai târziu, vineri, 8 octombrie, Karl a mai dat o lovitură. În acel moment era director de creație la Chanel de peste două decenii. El a fost primul care a demonstrat cum poate fi cizelat, modelat sau chiar regenerat ADN-ul unui mare designer, pentru a crea lucrări complet noi și relevante. „Karl a fost primul dintre noi care a luat o casă veche, a renovat-o și a făcut-o nouă, asta e ceea ce a făcut el la începutul anilor optzeci“, a spus Tom Ford în 2005. „Când eram la Gucci în anii nouăzeci, mă orientam foarte mult după ceea ce făcuse Karl la Chanel. Cred că a făcut o treabă uimitoare, nu numai pentru că a continuat ceea ce a realizat și ar fi realizat Coco Chanel, ci și pentru că a reinnoit și revigorat brandul, transformându-l în ceva care se află în permanentă conversație cu lumea contemporană.“²²

Karl prezenta colecția prêt-à-porter* Chanel de primăvară/vară 2005 în Carrousel du Louvre, un complex de săli de evenimente aflate sub muzeu. Chanel a unit două dintre săli, pentru a face loc unui public mai larg și unor decoruri mai grandioase. În ultimii ani, podiumurile au fost coborâte la nivelul podelei, aducând publicul mai aproape de modele și de haine. Pentru acel sezon, Karl a decis

* Termenul utilizat pentru articolele de îmbrăcăminte concepute de un creator de modă și care fac obiectul prezentărilor de sezon, vândute în stare finită în mărimi standardizate, spre deosebire de îmbrăcăminte executată pe măsură sau la comandă, adaptată corpului unei anumite persoane (n.tr.)

să ridice podiumul ca în trecut.²³ A acoperit scena lungă cu un covor roșu și a angajat nouăzeci și cinci de modele pentru spectacol.²⁴ În timp ce profesioniștii din lumea modei își luau locurile pe scaune, afară, în parcare, tocmai oprea un Mercedes negru. Din el au ieșit regizorul de film Baz Luhrmann și Nicole Kidman.

Actrița era la apogeul carierei sale, după filme premiate precum *Moulin Rouge*, *Cold Mountain* și *The Hours*, iar Karl a avut ideea să-i ofere un nou rol, protagonista unei campanii publicitare pentru Chanel N°5.²⁵ Kidman a apărut într-un costum cu pantaloni Chanel negru, cu o eșarfă de mătase albă legată de gât, cu părul său blond strâns în sus la spate și căzut în bucle în jurul feței. Kidman și Luhrmann, împreună cu soția sa, costumiera Catherine Martin, și șase bodyguarzi au traversat încet parcare. Grupul a ajuns într-o mică încăpere, cu draperii bej în loc de pereți, unde au fost întâmpinați de Karl. Marea lui prietenă Ingrid Sischy, redactorul șef de la *Interview*, stătea alături de designer. Au urmat îmbrățișări și sărutări generale și au pozat împreună pentru fotografii, blițurile luminând mica încăpere.

Au început o conversație despre spectacolul care urma să înceapă.

– Suntem în mâinile tale, i-a spus Luhrmann lui Karl.

– Știu cum se face asta, l-a asigurat designerul. Tu te pricepi la filme, eu mă pricep la așa ceva.²⁶

De-a lungul anilor, Karl își construise cu multă grijă imaginea publică: părul strâns în coadă de cal, ochelari negri, croială sobră, cunoștințe vaste de istorie și cultură, comentarii amuzante, dacă nu chiar răutăcioase. Codurile erau la fel de riguroase precum cele pe care le stabilise pentru Chanel și nu mai puțin eficiente. Își crease un personaj public atât de viu, foarte diferit de cel care era în particular și îi plăcea să declare sus și tare că juca într-o farsă.

– Este spectacolul tău, i-a spus Luhrmann designerului, sugerându-i că ar trebui să le regizeze intrarea în scenă. Tu ești regizorul nostru.

– Nu e spectacolul meu, a răspuns Karl. Este al *nostru*. Suntem toți interpreți.²⁷

Înăuntrul complexului Carrousel du Louvre toată lumea era deja pe scaune. Fotografii, care formau un zid masat la capătul podiumului, deveneau nerăbdători, când din colțul îndepărtat al încăperii a apărut brusc actrița, cu luminile concentrate pe părul ei blond și jacheta Chanel strânsă pe corp. S-a dezlănțuit iadul. Când Kidman se îndrepta spre primul rând de scaune, a fost înconjurată de o mulțime zgomotoasă de fotografi și jurnaliști. *Nicole! Baz!* Gărzile de corp au format o barieră protectoare în jurul acestora în timp ce ei se îndreptau spre locurile lor. Unii au sugerat că erau până la o sută de fotografi și cameramani care blocau calea lui Kidman.²⁸ Un redactor de modă care stătea pe rândul din spatele ei, Hamish Bowles de la *Vogue*, a spus că își amintea de scenele de îmbulzeală din filmul *The Day of the Locust*.²⁹ Agitația continua, spectacolul era întârziat cu aproape o oră. „Circ a vrut, circ a avut“, bombănea unul dintre fotografi după show. „La Cannes n-a fost niciodată o îmbulzeală ca asta.“³⁰

Karl a fost obligat să facă un anunț public, rugându-i pe toți să se întoarcă la locurile lor pentru a putea începe.³¹ „A vrut să creeze emoție“, își amintește Stefan Lubrina, scenograful care a lucrat cu Karl la acel spectacol și la toate producțiile sale majore timp de trei decenii. „Dar totul a scăpat de sub control – nu și-a dorit atât de multă gălăgie!“³²

Când prezentarea, în sfârșit, a început, decorul era luminat de cea mai strălucitoare dintre lumini, iar sala răsuna de acordurile unui remix al piesei *I Wanna Dance with Somebody* a lui Whitney Houston. La capătul podiumului, în fața fotografilor, separați de același tip de baricade precum cele folosite la Festivalul de Film de la Cannes, a apărut o ceată întreagă de super-modele: Linda Evangelista, Naomi Campbell, Amber Valletta, Shalom Harlow, Kristen McMenamy, Eva Herzigová, Erin Wasson și Nadja Auermann. Purtau costumații Chanel de seară în satin negru,

pozând în grup. În timp ce mergeau, erau urmărite pe culoare de modele masculine în pulovere negre strâmte, care țineau în mână camere cu blițuri de modă veche. La sfârșitul spectacolului, Karl a venit pe podium pentru a-i da actriței un sărut.

În acea noapte, în apartamentul său din secolul al XVIII-lea din rue de l'Université numărul 51, cunoscut sub numele de Hôtel Pozzo di Borgo, Karl a dat o cină electrizantă în onoarea lui Kidman. Pe invitație apărea un desen al lui Karl cu actrița purtând o rochie de bal haute couture Chanel pe care el o crease, din pene de struț roz pal și cristale argintii, cu o trenă lungă de patru metri.³³ Oaspeții au intrat prin curtea casei designerului, în intrarea principală, cu tavanul său cu înălțime dublă și impresionanta scară de marmură. Karl transformase sufrageria de la parter în studio foto, făcând poze multor invitați pe măsură ce soseau. „Întotdeauna îi plăcea să fie cu prietenii săi și să discute cu ei“, declara Amanda, Lady Harlech, una dintre cele mai apropiate colaboratoare ale lui Karl de la Chanel și Fendi încă din 1996. „Dar nu era foarte bun la ceea ce s-ar putea numi taifas social într-o cameră cu mulți oameni. Așa că, în loc să stea pe scaun, prefera să facă poze.“³⁴

Kidman a sosit la cină purtând o rochie de seară Chanel fără bretele, cu broderie din mărgelă argintii. De la intrare, invitații au fost direcționați pe ușile din spate către o structură masivă care fusese construită pentru serata organizată pe peluza grădinii. Era mai mult ca o sală de spectacole de dimensiuni medii, decât ca ceva ce s-ar putea numi cort. În interior era recreată atmosfera secolului al XVIII-lea, într-o manieră care părea impecabilă - mulți credeau

* Croitorie de lux - confecționarea de haine personalizate, la comandă, și de cele mai multe ori executate manual. Acestea sunt realizate din materiale scumpe, de înaltă calitate, cu o mare atenție la detalii. Pentru ca o casă de modă franceză să primească titlatura de *haute couture*, ea trebuie să îndeplinească anumite standarde impuse de Ministerul Francez al Industriei și Federația Franceză de Croitorie (în limba franceză în original, sursa: *Wikipedia*, n.tr.).

că se află încă în casă -, dar la o scară care permitea montarea unor ecrane video supradimensionate.

„Cred că a fost una dintre cele mai frumoase cine Chanel din câte au existat vreodată“, își amintește Virginie Viard, care a început ca stagiară cu Karl în 1987 și a devenit succesoarea sa în funcția de director de creație la Chanel în 2019, după decesul său. „Rue de l'Université a fost magnifică în acea noapte. Am fost extrem de fericită pentru el.“³⁵

Evenimentul principal al cinei a fost premiera reclamei Chanel N°5, regizată de Luhrmann, cu Kidman în rolul principal. Acțiunea filmulețului de două minute era plasată într-o versiune fictivă a Manhattanului, actrița alergând pe străzile blocate de trafic în rochia roz Chanel haute couture din pene de struț, cu trena fluturând în urma ei. Vănată de paparazzi și subiectul unor articole cu titluri indiscrete care se derulau rapid pe ecran, era prizoniera propriei celebrități. Își găsește refugiul într-un taxi, numai că descoperă că împarte bancheta din spate cu răpitorul actor brazilian Rodrigo Santoro. „Eu trebuie să fi fost singura persoană din lume care nu știa cine este“, spune actorul în clip. Pe acorduri muzicale în crescendo, între ei se înfiripă dragostea într-o clipă, după care își dau amândoi seama că ar fi o iubire imposibilă. În loc să fugă împreună, își spun adio în lacrimi. Ea alege datoria în locul pasiunii, mergând singură la premiera filmului. „Ea alege scara spre glorie“, descrie Karl scena.³⁶ Kidman urcă o scară abruptă acoperită cu covorul roșu, purtând acum o rochie de seară Chanel neagră pe care Karl o crease din catifea de mătase, cu un decolteu adânc în spate și un lanț cu diamante lung de un metru, având la capăt un pandantiv pe care scria N°5. În acea noapte, canalele naționale franceze de știri au transmis o mare parte a acțiunilor zilei. „Nu este Festivalul de la Cannes, este Festivalul lui Karl“, a anunțat un jurnalist. Filmările au continuat și în timpul haosului produs când Kidman a apărut la Chanel, surprinzând scenele din public și strigătele fotografilor. Reporterii au descris detaliat atracțiile colecției și au dat vestea despre reclama

lui Luhrmann, anunțând că va fi difuzată la televiziunea franceză săptămâna următoare.

Un fotograf l-a surprins pe designer stând pe podium după spectacol, imediat după ce i-a dat un sărut actriței. Un reporter de televiziune s-a repezit la el, întrebându-l dacă este adevărat că a fost plătită cu 7 milioane de dolari pentru participare.

„N-am nicio idee“, a răspuns Karl scurt. „Nu lucrez la contabilitate!“³⁷

1

ORIGINI ÎNCETOȘATE

Mama mea avea un văr în Münster care era arhiepiscop. Singura dată când l-am întâlnit, am spus că atunci când am să mă fac mare vreau să fiu îmbrăcat ca el. Mama era îngrozită! Mi-a spus: „Faci ce vrei în viață, dar să-ți iasă din cap ideea că ai să te faci preot, sau dansator profesionist“⁴¹.

KARL OTTO LAGERFELD s-a născut la Hamburg, duminică, 10 septembrie 1933. Fără intenția de a face o afirmație răutăcioasă, trebuie să menționez că toată viața sa Karl a avut tendința să-și scurteze vârsta cu cinci ani. Având în vedere că decenii la rând a ascuns data reală a nașterii sale, orice anecdotă care devine prea specifică necesită puțină aritmetică. În 1952, când s-a mutat la Paris, nu avea paisprezece ani, cum a pretins el multă vreme, ci nouăsprezece. În 1954, când a câștigat primul său mare premiu în modă, nu avea șaisprezece ani, ci douăzeci și unu. Iar în 1983, când a preluat responsabilitățile de la Chanel, avea cincizeci de ani, nu patruzeci și cinci, așa cum a lăsat să se înțeleagă.

Karl nu ar fi primul creator de modă care a estompat contururile poveștii sale de origine. Gabrielle „Coco“ Chanel, de exemplu, a dus o viață uluitoare. Născută în sărăcie în centrul Franței și abandonată într-un orfelinat timp de șase ani din adolescența sa, a revoluționat lumea stilului, aducând garderoba femeilor din secolul XIX în secolul XX și transformând un mic magazin de pălării din Deauville

într-un imperiu internațional al modei și frumuseții. Începuturile ei modeste, care fac succesul său și mai impresionant, nu au constituit un subiect despre care să fie interesată să discute. În 1947, Chanel a rugat-o pe eleganta scriitoare franceză Louise de Vilmorin să-i scrie povestea vieții. Și s-au așternut la o serie de interviuri despre copilăria ei. „Dar Louise de Vilmorin era bulversată“, a consemnat biograful Chanel, Edmonde Charles-Roux. „N-a reușit s-o facă să spună nici măcar un cuvânt adevărat.“²

În februarie 1948, pentru a vinde proiectul unei edituri americane, Chanel a zburat la New York cu paginile scrise de Vilmorin. Interesul a fost minim. Chanel, luându-și rolul foarte mult în serios, a condamnat-o pe autoare. Cinci decenii mai târziu, scriitorul francez Patrick Mauriès a publicat pentru prima oară textul, sub un titlu ironic: *Memoriile lui Coco*. „Acestea nu sunt memorii“, a subliniat el, „este viața imaginată a lui Chanel“³.

Nu este nimic atât de fals în trecutul lui Karl. El a înfrumusețat cu siguranță părți din povestea sa și a mințit în mod repetat în legătură cu vârsta lui, dar coordonatele generale ale tinereții sale sunt larg acceptate. Începuturile lui au ceva din izul unui basm, o povestire care, ca tot folclorul de calitate, are multe părți întunecate.

Karl s-a născut într-unul dintre cele mai elegante districte din Hamburg, Blankenese, un cartier plin de vegetație, cu case de două și trei niveluri, construite pe un deal înverzit care coboară spre fluviul Elba. Familia lui locuia la Bours Park nr. 3, într-un parc emblematic de la începutul secolului al XIX-lea, cu peluze în pantă, arbori bătrâni și vedere neobstrucționată către fluviu. Tatăl său, Christian Ludwig Otto Lagerfeld (1881–1967), după ce în tinerețe sa călătorise în jurul lumii, a făcut avere, fiind primul producător german de lapte praf. Mama lui Karl, Elisabeth Bahlmann Lagerfeld (1897–1978), a fost o femeie formidabilă, care se îngrijea mult de Karl, singurul ei fiu. Putea fi, de asemenea, incredibil de dură.

Otto Lagerfeld s-a născut și a crescut în Hamburg, fiind fiul unui prosper importator-exportator, în principal de vin și cafea, cu sedii în Venezuela, New York și San Francisco.⁴ La douăzeci și unu de ani, tatăl lui Karl și-a început ucenicia la un importator de cafea din Hamburg și, pentru a învăța afacerea, s-a imbarcat și a plecat în Maracaibo, Venezuela. După câțiva ani petrecuți în America de Sud, a călătorit în Statele Unite, unde locuiau deja doi dintre frații săi. A sosit în San Francisco cu numai câteva zile înainte de marele cutremur din 1906, scăpând de dezastrul cel mare, deoarece se afla peste golf, în Sausalito.⁵ La sfârșitul aceluși an, a călătorit în Kent, comitatul King, Washington, la sud de Seattle, la sediul unei companii producătoare de lactate de tip nou, Pacific Coast Condensed Milk Company, cunoscută mai târziu sub numele de Carnation Milk. Firma începuse să producă lapte deshidratat doar cu șapte ani înainte. Sloganul companiei era „Lăptarul modern“, cu reclame care înfățișau în alb-negru vite Holstein păscând, cu Muntele Rainier acoperit de zăpadă în fundal. „De la vaci mulțumite“, promitea reclama, „iarbă verde tot timpul anului pe Coasta Pacificului de Nord“⁶. Otto Lagerfeld a început cu această firmă o relație de lucru care a durat peste cincizeci de ani.

Vacile de lapte, care erau, până la urmă, sursa averii familiei, au ocupat un loc semnificativ în viața lor. „Sunt fiul unui lăptar“, a spus odată Karl. „Aveam 120 de vaci. Tatăl meu a dat nume fiecăreia dintre ele și, de atunci, iubesc acest animal.“⁷ Karl a declarat chiar că mama lui folosea afacerea familiei pentru a justifica reticența ei în a-și alăpta copiii. „Era amuzantă“, spunea Karl despre mama sa. „Îi plăcea să spună: «Nu îmi alăptez copiii – de ce crezi că m-am căsătorit cu un lăptar?»“⁸

Pentru că vorbea limba rusă, Otto Lagerfeld a fost trimis să popularizeze noul produs în Rusia, unde s-a instalat în Vladivostok, orașul-port de la Pacificul de Est. Acolo, a vândut Carnation Milk împreună cu alte produse de bază fabricate în America și Germania. În 1914, când Germania a declarat război Rusiei, Otto, care se afla